

ЗВІТ
про результати проходження виробничої педагогічної
практики з української мови та літератури у ЗЗСО
студентів 4 курсу факультету іноземної та слов'янської філології
спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література)
в 2023-2024 н.р.

Невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх вчителів-словесників є педагогічна практика, що передбачена стандартом вищої освіти. Вона є завершальним етапом вивчення курсів «Методика навчання української мови», «Методика навчання української літератури», і має на меті формування інтегральної, загальних та професійних (фахових) компетентностей майбутнього учителя-словесника, набуття програмних результатів навчання, виховання потреби систематично поновлювати знання, вести наукові дослідження та творчо застосовувати їх у практичній роботі. Під час практики студенти цілком самостійно виконують обов'язки вчителя української мови та літератури, класного керівника, виконують завдання з педагогіки та психології, що підвищує їх відповідальність за педпрактику.

Виробнича педагогічна практика для студентів 4 курсу спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) факультету іноземної та слов'янської філології у 2023-2024 навчальному році розпочалася 5 лютого 2024 року і тривала до 29 березня 2024 року (8тижнів).

Мета та основні завдання педагогічної практики сформовані у «Робочій програмі виробничої педагогічної практики», яка знаходиться на кафедрі української мови і літератури, у відділі практики, оприлюднена на сайті Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Кафедра української мови і літератури заздалегідь визначила місце проведення педагогічної практики. При розподілі студентів на практику визначається не лише школа, клас, у якому студенти будуть проходити педпрактику, але й береться до уваги бажання студента, враховуючи потреби і можливості школи, а також і те, що до класу прикріплюється тільки один студент. Студенти розподілені в навчальні заклади відповідно до навчального навантаження викладачів кафедри української мови і літератури. За кожним зі студентів закріплено методистів з фаху, які консультуватимуть студентів, контролюватимуть їхню роботу та надаватимуть відповідну допомогу.

Базами педагогічної практики стали: Сумський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів №26 (*Біланова Аліна*); Тернівський ліцей Недригайлівської селищної ради (*Власенко Маша*); Сумський заклад загальної середньої освіти І - ІІІ ступенів №19 (*Дегтярьова Таїсія*); Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 18 (*Драновська Єлизавета*); Комунальний заклад Есманьської селищної ради; «Суходільський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Золотий ключик» Шосткинського району

Сумської області (*Рева Аліна та Стрельцова Ірина*) ; Воздвиженський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Ямпільської селищної ради (*Романченко Альона*) ; Басівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Юнаківської сільської ради Сумського району Сумської області (*Рудика Богдан*).

Зауважимо, що у зв'язку з дією воєнного стану школи працюються у різних форматах навчання: дистанційний, очний або змішаний.

Студенти заздалегідь подали на розгляд кафедри заяву на проходження практики та відношення з базового закладу, в якому адміністрація бази практики гарантує створення необхідних умов для виконання студентом програми практики.

На освітній платформі Мудл створено курс «Виробнича педагогічна практика», в якому подано програму практики, основні нормативні документи, зразки звітної документації, поради студентам-практикантам тощо. Також на кафедральному Google диску була створена папка «Виробнича педагогічна практика 2023-2024 н.р.» <https://drive.google.com/drive/folders/1WV4RE1KF3Nml8ir6fOuaU8FsLQ2qa-c9> у яку студенти-практиканти прикріплювали великі за обсягом файли, фото, відео.

Методичне керівництво практикою здійснюють: відповідальний методист, методисти з фаху, методисти з педагогіки та психології. Методистами призначені викладачі кафедр української мови і літератури, педагогіки, психології, які мають досвід викладацької роботи в середніх навчальних закладах не менше 1 року або у вищих навчальних закладах не менше 3 років.

Для належного проходження виробничої педагогічної практики кафедрою української мови і літератури було створено необхідні для цього умови:

1. Здійснено заздалегідь та схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури розподіл студентів 4 курсу на практику.
2. Методистами з фаху були доведені всі необхідні настанови щодо мети і завдань практики.
3. Проведена настановна конференція (**5 лютого 2024 р.**), яка окреслила програму діяльності студентів та запрограмувала всі її основні аспекти і стратегічне спрямування.
4. З боку методистів кафедри надавалася необхідна методична допомога, здійснювався постійний контроль за станом проходження студентами практики.
5. Навчально-методичне забезпечення педагогічної практики на кафедрі складає: Положення про проведення практики у СумДПУ імені А.С.Макаренка, наскрізна програма практики, робоча програма з педагогічної практики.

Належним чином пройшла практику більша частина студентів. Адміністрація та вчителі шкіл відзначають сумлінність, дисциплінованість, підготовленість студентів-філологів. Старанністю, добросовісним ставленням до своїх обов'язків виділились *Драновська Єлизавета, Романченко Альона, Рудика Богдан, Стрельцова Ірина*.

Упродовж практики студенти ділилися враженнями про перебіг практики у соціальних мережах.

Аналіз звітної документації дозволяє зробити висновок, що структура уроків більшості студентів включає всі необхідні елементи, інформаційно-методичну картку їх уроків складають тема, мета, тип уроку, методи навчання, форми роботи, забезпечення тощо. Матеріали оригінальні, з творчим підходом, відчувається зацікавленість справою. До більшості уроків студенти-практиканти подають мультимедійну презентацію, що викликає інтерес та заохочення в учнів на уроці. Розлогі та самостійні звіти знаходимо у звітній документації більшості студентів.

У більшості студентів сформовані уміння застосовувати методи й прийоми залежно від вікових особливостей та розумових здібностей учнів, змісту навчального матеріалу. Як зазначають студенти у своїх звітах, найцікавішими для учнів виявилися творчі завдання з використанням інноваційних технологій – метод кейсу, «Мозковий штурм», метод ажурної пилки, «Залиште за мною останнє слово», Снігова лавина», «Асоціативний кущ», «Мікрофон», усне мовлення з художнім домислом, написання синквейнів, колективне створення «дерева знань».

Студенти використовували інноваційні форми навчання (роботу в парах, групові форми роботи), різноманітні види наочності, проводили евристичні бесіди застосовували технічні засоби. Для того, щоб навчити учнів самостійно оволодівати знаннями, застосовувались індивідуальні завдання, які ставились як перед усім класом, так і перед організованими групами. Це дозволило максимально активізувати увагу учнів до предмету і викликати в них зацікавленість у його вивченні. Також використовувались різні види наочності: портрети письменників, картини, додатковий матеріал, таблиці, схеми.

Відрадно, що студенти, проаналізувавши практику, можуть констатувати про свою еволюцію від пробних уроків адаптаційного періоду до відкритих занять, на яких демонстрували витримку, педагогічний такт, уміння методично правильно виробляти в учнів навички працювати з текстом художнього твору. Більшість студентів змогли завоювати авторитет та прихильність учнів, їхня практика відзначається творчим пошуком, умінням зацікавити предметом, прагненням використовувати інноваційні технології тощо.

Як засвідчує звітна документація студентів-практикантів, виробнича педагогічна практика дала можливість:

1. Осмислити пріоритетні проблеми методики викладання української мови і літератури в навчальних закладах різного типу на сучасному етапі розвитку української школи.

2. Проаналізувати стан мовно-літературної освіти в цілому.
3. Виявити труднощі, слабкі місця в підготовці до уроку, до проведення позакласної роботи з мови і літератури.
4. Переконатися в тому, що формування професійних умінь і навичок переконливо зростає за умови активного взаємовідвідування студентами уроків, що було важливою вимогою програми проходження практики, сумлінного ставлення студента до обов'язків учителя та класного керівника, творчого підходу до проблеми методичного забезпечення уроку мови і літератури та систематичного самоаналізу проведених уроків.
5. Визначити рівень готовності виконувати професійні обов'язки, відчувати важливість і відповідальність вчительської професії, її місце в українському соціумі.

Беручи до уваги звіти групових методистів, студентів-практикантів, враження адміністрації навчальних закладів, вивчивши матеріали звітної документації студентів, слід відзначити:

1. Більшість студентів сумлінно поставилися до виконання обов'язків вчителя української мови та літератури, проявили дисциплінованість, розуміння тих завдань, що потрібно було виконати. Більшість студентів володіє високим та достатнім рівнем професійно- методичних умінь та навичок, про що передусім свідчать розроблені конспекти уроків , мультимедійні презентації. Конспекти відповідають вимогам щодо структури, типології уроків, засвідчують використання.
2. Більшість студентів творчо підійшли до викладання мови і літератури в школі, використовуючи раціональні форми і методи проведення уроків, поповнивши власну методичну скарбницю кращими здобутками вчителів-практиків регіону.
3. Програма виробничої практики виконана всіма студентами. Після її завершення всі студенти продовжили заняття відповідно до графіка навчального процесу Інституту філології.

Підсумкова онлайн-конференція з виробничої педагогічної практики відбулася **2 квітня 2024 року** на платформі ZOOM.

Мета підсумкової конференції – проаналізувати й узагальнити результати виробничої практики, визначити успіхи та наголосити на недоліках у її підготовці та проведенні.

З самого початку онлайн-спілкування мимоволі перетворило на калейдоскоп теплих спогадів майбутніх учителів про незабутній досвід роботи з дітьми різного віку.

Усі студенти-філологи продемонстрували високий рівень підготовки до виконання ними професійних обов'язків учителя української мови та літератури, достатній рівень набутих умінь і навичок застосовувати в педагогічній діяльності інноваційні технології, активні форми навчання з метою реалізувати завдання мовно-літературної освіти. Виступи студентів засвідчили, що дистанційне навчання – це не перешкода, а простір для творчості та нових можливостей.

Підтвердженням усього зазначеного вище є слова самих студентів-практикантів.

Аліна Біланова: *«Сучасна освіта повинна готувати людину, здатну жити в цьому надзвичайно глобалізованому й динамічному світі, сприймати його мінливість як суттєву складову власного способу життя. Тільки інноваційна за своєю сутністю освіта може виховати людину, яка керується в житті власними знаннями й переконаннями, усебічно розвинену, самостійну, самодостатню, успішну особистість. Провідна роль у формуванні такої особистості належить освіті, завдання якої полягає в тому, щоб надати можливість усім без винятку проявити свої таланти та творчий потенціал. Без сумніву, ключовою постаттю у сучасному освітньому процесі, духовним наставником учнів є вчитель. В. Сухомлинський писав: «Усе з чогось починається: школа – з порога, урок – з дзвінка, знання – з учителя». І ось молодий учитель прийшов до школи... Він – вчитель! Учні – сенс його життя, а робота в школі – це його покликання. І в цьому його велич! Але все це потім, а зараз він - молодий учитель... Попереду постійна робота на шляху педагогічного зростання.*

Справжній педагог навчається все своє життя. І перш за все, молодий вчитель повинен запам'ятати, що творчість, майстерність, досконалість – це, насамперед, наполеглива праця!

Протягом своєї педагогічної практики я впевнилася у цих словах. Я безмежно вдячна за можливість отримати такий необхідний початковий досвід і зробити перші важливі кроки на шляху до самореалізації».

Тасія Дегтярєва: *«Загальне враження про виробничу педагогічну практику в цілому позитивне. Під час практики набула значного досвіду у роботі з учнями та співробітниками закладу освіти. Відчула певний прогрес у своєму професійному зростанні. Щодо подальшої підготовки до педагогічної діяльності, важливо поглибити знання та навички з педагогічної техніки, методики навчання та виховання, а також розвивати комунікативні та міжособистісні навички. Побажання щодо подальшого удосконалення організації та проведення виробничої педагогічної практики включають більшу увагу до індивідуальних потреб студентів, більш активну взаємодію між викладачами та практикуючими студентами, а також більше можливостей для практичного застосування отриманих знань та вмінь».*

Єлизавета Драновська: *«Для мене педагогічна практика – це ще один крок для перевірки своїх можливостей у педагогічній діяльності. Це можливість познайомитися із новими людьми та оволодіти необхідними знаннями та навичками для подальшої роботи. Але, мабуть, найперше, чому я буду завжди обирати школу – це щирі фідбеки, тобто відгуки на мої уроки від найважливіших людей – учнів. Я думаю, кожному важливо знати наскільки вдалою є його робота, тому я без усяких перевірок вирішила, що я точно все роблю правильно. Їх слова дають мені стимул, натхнення і віру в*

те, що мені вдалося обрати професію, яка буде приносити задоволення щодня.

Усі 8 тижнів я насолоджувалася процесом викладання і співпраці, як учнями, так і з викладачами. І зрозуміла, що педагогічна діяльність – це моє покликання, я на правильному шляху. Головне тільки прагнення удосконалюватися, не боятися вчитися і помилятися».

Альона Романченко: «З дитинства я мріяла бути вчителькою. Так, так моя мама буде цьому свідком. В цій професії мене приваблювало все. Здавалося, що проводити уроки для учнів це неймовірно крута справа. Звісно будучи дитиною я дуже романтизувала цю професію і помічала в ній лише найкращі моменти: квіти на 1 вересня та День знань, повага від учнів і батьків, щирі слова вдячності від випускників школи. Отже, час йшов і моя мрія стати вчителькою не згасала, і залишалася непохитною. І ось я тут в педагогічному університеті. Нарешті 4 курс і нарешті довгоочікувана практика. Те про що я давно мрія стало реальністю.

Усі ми нашою дружньою 241 групою були направлені на практику. Кожен в різні школи, але зі спільною метою відчувати себе в ролі вчителя. Я відправилась на практику в Воздвиженський НВК: ЗОШ I-III ступенів — ДНЗ Ямпільської селищної ради. Тут пройшли мої найкращі роки шкільного життя. І тут я випробувала себе в ролі педагога. Загалом в мене залишились позитивні враження від практики. Мені дуже сподобалось проводити уроки, готувати до них презентації, комунікувати з дітьми. Я відчула себе справжнім педагогом. І вкотре переконалась, що зробила правильний крок, обравши цю професію».

Богдан Рудика: «Педагогічна практика стала для мене дуже корисною, бо сприяла формуванню і закріпленню інтересу до професії вчителя, формуванню педагогічних здібностей. Ефективності роботи в 6 класі сприяло те, що я зміг знайти спільну мову з дітьми – це, вважаю найбільшим своїм досягненням, здобутим під час проходження практики».

Аліна Рева: «Практика у школі допомогла мені розвинути свої професійні навички, поглибити знання та підготувати себе до майбутньої роботи в галузі освіти. Я вдячна за цю можливість і готова використовувати набуті знання та досвід у своїй майбутній педагогічній практиці».

Враховуючи багатогранність виробничої практики, вважаємо, що педагогічна практика з української мови та літератури була проведена на належному організаційному та високому науково-методичному рівнях, мала вирішальний вплив і пріоритетне значення на подальше зростання студента-філолога, на його професійне становлення.

Зведена таблиця результатів практики:

Група	Кількість студентів	«А»	«В»	«С»	«Д»	«Е»	«FХ»	Успішність	Якість
241	8	7	1					100%	100%

Відповідальний методист

з педагогічної практики

доц. Н.В. Громова